

LIETUVOS TEISĖS INSTITUTAS

Biudžetinė įstaiga, Ankštoji g. 1A, LT-01109 Vilnius
Tel./faks. +370 5 249 7591, el. p. info@teise.org
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 111952785

2019-12-02 Nr. ~~LR~~ - 224- (1.11)

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kancleriui

Kopija
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

DĖL LIETUVOS TEISĖS INSTITUTO REORGANIZACIJOS TIKSLINGUMO

Atsižvelgiant į trijų valstybinių mokslinių tyrimų institutų (Lietuvos socialinių tyrimų centro (toliau – LSTC), Lietuvos teisės instituto (toliau – LTI) ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto (toliau – LAEI)) reorganizavimo projekto (toliau – Nutarimas) autorių argumentus, išdėstytus:

- 2019-11-26 d. LR Vyriausybėje vykusio tarpinstitucinio pasitarimo metu, svarstant klausimą „Dėl sutikimo reorganizuoti Lietuvos socialinių tyrimų centrą, Lietuvos teisės institutą ir Lietuvos agrarinės ekonomikos institutą“ (TAP-19-1864) (19-10461(2));
- LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtoje 2019-11-20 d. pažymoje „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl sutikimo reorganizuoti Lietuvos socialinių tyrimų centrą, Lietuvos teisės institutą ir Lietuvos agrarinės ekonomikos institutą“ projekto“ (TAP-19-1864) TAIS Nr. 19-10461(2)) (toliau – Pažyma);
- LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2019-10-31 d. lydraštyje Nr. SR-4526 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“ (toliau – Raštas);

norėtume atkreipti LR Vyriausybės ir LR finansų ministerijos dėmesį, kad Lietuvos teisės instituto reorganizavimo tikslingumas, ypač jo ekonominė nauda valstybei, kelia pagrįstų abejonių. Žemiau pateikiame mūsų nuomonę pagrindžiančius argumentus:

1. Vienu esminių tiek Pažymoje, tiek Rašte nurodomų reorganizavimo siekių įvardijamas noras sustiprinti socialinių tyrimų tarptautiškumą, užtikrinti mokslinių tyrimų integraciją į tarptautinę mokslinių tyrimų erdvę.

Norėtume atkreipti dėmesį, kad socialinių tyrimų tarptautiškumas, mokslinių tyrimų integracija į tarptautinę mokslinių tyrimų erdvę nepriklauso nuo mokslo įstaigos dydžio ir LTI yra geras to pavyzdys. LTI yra vienintelis iš trijų jungiamų institutų, kuris turi didžiulę tarptautinių mokslinių projektų patirtį, o kartu ir tarptautinių organizacijų ir institucijų (pvz., JT Narkotikų ir nusikaltimų biuro, Europos Komisijos ir kt.) pasitikejimą. LTI, nepaisant nedidelio mokslininkų skaičiaus, vien tik per pastaruosius 6 metus vykdė 12 tarptautinių projektų, kurių bendra vertė siekia 8 137 013 EUR (LTI juose tenkanti dalis sudaro 1 329 523,99 EUR). Pastaraisiais metais iš

tarptautinių bei nacionalinių projektų ir ūkio subjektų užsakymų gaunamos pajamos yra lygiavertės valstybės skiriamiems asignavimams. LTI yra vienintelis socialinių mokslų institutas, savo struktūroje turintis Tarptautinių ryšių skyrių, todėl sėkmingai vadovauja ir administruoja tarptautinių projektų konsorciumus.

Taigi, trijų institutų sujungimas ir su tuo susijusios pasekmės (prisistatymas nauju juridinio asmens vardu, ilgą laiką trunkantys struktūriniai pertvarkymai) pakenks iki šiol LTI sėkmingai vykdytam konsorciumų koordinavimui ir tarptautinių projektų administravimui (dėl numatomos reorganizacijos šiais metais LTI jau nebuvo įtrauktas į vieną 2,2 mln. EUR vertės tarptautinio projekto konsorciūmą). Manytume, kad netikslinga reorganizuoti geriausiai tarptautinėje projektinėje plotmėje veikiančią ir savo specifinėje teisės srityje besispecializuojančią vienetą, prijungiant jį prie kitų skirtingoms mokslo kryptims atstovaujančių darinių.

2. Kitas nutarimo rengėjų Pažymoje įvardijamas reorganizavimo siekis yra mažinti administracijos darbuotojų skaičių, o sutaupytas lėšas perskirstyti mokslinei veiklai.

Norėtume atkreipti dėmesį, kad per pastaruosius metus LTI jau įvykdytas administracinio personalo skaičiaus ir darbo užmokesčio išlaidų optimizavimo procesas. Nuo 2017 m. kasmet mažėjant LTI biudžetui, Institutas 2019 m. atsisakė 3 administracijos darbuotojų etatų, o 5 administracijos darbuotojams sumažino etatų dydžius. Šiuo metu LTI administravimo funkcijų vykdymui skirta tik 4,5 etato, kurie net reorganizacijos atveju nebūtų naikinami, tad neįmanoma sutaupyti papildomų lėšų, kurias būtų galima perskirstyti mokslinei veiklai.

3. Tiek Rašte, tiek ir Pažymoje Vyriausybės nutarimo projekto autoriai reorganizavimo tikslingumą grindžia siekiu sutelkti socialinių mokslų srities mokslinį potencialą, dėl ko, jų nuomone, pagerės MTEP veiklos kokybė.

Norėtume atkreipti dėmesį, kad per 28 metų LTI gyvavimo istoriją nebuvo publikuoto nė vieno jungiamų institutų mokslininkų bendro mokslinio straipsnio ar kartu vykdyto mokslinio projekto (pažymėtina, jog LTI šiuo metu bendradarbiauja su daugiau kaip 40 mokslo ir valdžios institucijų iš daugiau nei 20 pasaulio šalių). Praktika rodo, jog vykdomų trijų institutų mokslinių tyrimų tematikos yra akivaizdžiai pernelyg nutolusios ir nesusijusios tarpusavyje. Institucijų dirbtinis sujungimas į vieną darinį yra nominalus ir praktinės reikšmės MTEP veiklos kokybei neturintis procesas.

4. Rašte ir Pažymoje nėra nurodyta, kad sujungimui įgyvendinti reikės skirti papildomą finansavimą.

LTI ir kitų institutų finansavimas iš valstybės biudžeto šiuo metu ir taip nesiekia teisės aktais numatytų funkcijų vykdymui užtikrinti reikalingo minimalaus būtino biudžeto, tad, neskyrus papildomų lėšų, naujas darinys nebus pajėgus finansuoti vadovo pareigybės, dengti stipriai išaugusių išlaidų reprezentacijai (internetinės svetainės, blankų ir t. t. keitimui), administravimo sistemų suvienodinimui, ilgą darbo stažą sukaupusių atleidžiamų darbuotojų išeitinėms išmokoms. Reorganizacijos procesas, finansuojamas iš deficitinio biudžeto, gali gana ilgai trukti, tad naujojo darinio resursai (pvz., tarptautinių ryšių skyriaus plėtra) ir pagrindinis dėmesys bus nukreipti ne į MTEP veiklos kokybės gerinimą, socialinių mokslų integraciją į tarptautinę mokslinių tyrimų erdvę, bet į patį sujungimo procesą.

Apibendrinant, manome, jog trijų institutų bendradarbiavimas gali būti sėkmingai vykdomas sutarčių pagrindu, tad reorganizavimas yra savitiksliis, o planuojami jo rezultatai yra labiau deklaratyvaus pobūdžio, nes nesiremia teisinio reguliavimo poveikio vertinimu, kuris šiam Vyriausybės nutarimo projektui nebuvo atliktas. Sujungimo procesas ilgam laikui įklampins naują darinį į reorganizacijos klausimų sprendimą bei išeičių dėl menko valstybės finansavimo paieškas, dėl ko Lietuvos socialinių mokslų kokybė ir pripažinimas tarptautinėje erdvėje labiau nukentės, nei bus pasiektas MTEP veiklos kokybės proveržis.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, siūlome nutraukti LSTC, LTI ir LAEI reorganizavimo projekto svarstymą bei, skyrus institutams visuomenei reikšmingai misijai įgyvendinti trūkstamas lėšas, bendrai siekti socialinių mokslų kokybės gerinimo ir integracijos tarptautinėje mokslinių tyrimų erdvėje.

Mokslinė sekretorė,
laikinais vykdanti direktoriaus pareigas

Ingrida Mačernytė-Panomariovienė